

بلوچی کلاسیکل شاعریء مزاحمتی درو شتم

عبدالغفور شاد

Abstract

The Balochi classical poetry is the foundation of the Baloch history, culture and modern poetry. It is resplendent with, epic, romantic, religious and national poetry. It is full of national zeal and romantic enthusiasm .

This paper illustrates the epic, heroic and classical poetry of the Balochi literature.

بازیں لبرانت ء گند کار اے گپ ء منوک انت کہ راجانی زندمان ء تہا لبرانک مدام یک آدینکے ء بستار ء داریت۔ بزناں لبرانک ء کار ایش انت کہ آرا جے ء تب ء ٹیل، آئی ء نند و پادا ہگ، آئی ء اندر ء چست بو تگیں جنز ء زربست، آئی ء ہٹیل ء عادت، آئی دود ء ر ہبند ء زندمان ء جوڑ تگیں ایند کہ چیزانی دیما آرگ ء پیش دارگ انت۔ ہمے رنگا بلوچی لبرانک ء بازیں بہرے آئی ء زندمان ء آدینک ء وڑا آئی ء زند ء کنگیں ہر کار پداں دیما کاریت ء پیش داریت، بلوچی لبرانک ء گیشتریں بہر سرزبانی لبرانک (Oral Tradition) ٹیک انت ء بلوچی سرزبانی لبرانک گیشتر لس مھلوک یا عوامی لبرانک ایت، بزناں ء لبرانک سسا سا چکار کیے نہ انت بلکیں اے وتی اھد ء بار یک ء مردمانی ترجمانی ء جھگیں لبرانک انت۔ بلوچی گیدی لبرانک ء بگرداں کلاسیکل دور ء بیا تراہر دور ء لبرانک وتی اھد ء باریگانی ترجمانی ء جھگیں ء کنان ء گندگا کنیت۔ ہمے رنگا وھدے ما بلوچی کلاسیکل دور ء شاعری ء چاریں داں اے دور ء شاعری ہم مارا وتی عہد ء بار یک ء جھگیں شاعری یے گندگا کنیت۔ چوشکہ اے دور مہر ء جنگ ہر دو پڑاں یک پڑ آشوب ء مزاحمتی دورے زانگ بیت پھمشکہ اے دور ء شیرانی تہا ہم مارا مزاحمت ء رنگ ء درو شتم چہ ایند کہ رنگاں گیشتر گندگا کنیت۔ اے دور ء شیرانی تہا مارا مزاحمت ء رنگ چہ ایند کہ رنگاں چہ گیشتر گندگا کنیت۔ اے دور ء اگس یک نیمگے ء جنگ ء مزاحمت، کشت ء ہون، زیم ء سگار ء تیر ء کمانانی توار ء جیک ء جاک انت گڑاں دومی دیم ء مرید، ہانی، مہناز ء ایند کہ مہری وتی مہر ء جنگ ء گوں زالمیں چا گرد ء زور اکیانی ہلاپ کنگا انت۔

”چا کری اھد ء مزاحمتی شاعری واوتی جاگاہ ء، اے دور ء لیلواں بگرداں مہری شیراں در

بیا، اے کلانی تہا یک جنگی ماحولے است انت ء اے کل یک انچیں چا گردے ء داد ء

سوگات آنت کہ آچا گردء زندگی ء ہاترا مرگ بنگی شرط بوتگ ء اودا پہ دودء ر ہبندانی

ہاترا ساہ ء ندر کنگ زندگی ء مانزان زانگ بوتگ۔“ (1)

یک مزاحمتی چا گردے ء تہار دوم زورگ ء سبب ء اے دورء شاعری ء سر مزاحمت ء رنگ کلاں چہ گیش گندگا کئیت۔
کارست جنگ ء مہر ہر دور نگا مزہمت کنگا انت۔ اے دورء شاعری انچیں گمائے دنت کہ گشے زانان مزاحمت زندء چیدگ انت ء
بے مزاحمت ء زندگی بے تام وبے لذت انت۔

اے دورء شاعری ء تہا مارا یوک جنگی شئیرانی تہا مزاحمتی رنگ ء درو شتم گندگانہ انت بلکیں اے دورء عشقی شاعری ہم
مزاحمتی رنگ ء درو شتم ء چہ پر ء سر کیلیں شاعری ایت۔ اے دورء جنگی شاعری ء وڑا مہری شاعری ء تہا ہم جوش ء جوزگ، کسملبکی
مہم جوئی ء درو شتم سک باز گندگا کئیت۔

کلاسیکل دورء ”بلوچی شاعری ء عاشق ہم چو جنگی با مردے ء وڑا انت ء آئی ء مہر ء مو حول ہم یک کش ء چیلے ء گوں دو چار
گندگا کئیت ء باز بری واہنچو گمان بیت کہ آمہر کنگا نہ انت بلکیں جنئے ء پڑ ء وتی جنگی جو ہراں پیشدار گانت۔“ (2)

اگس مارا اے دورء بلوچ مزاحمتی شاعری ء با مردانی تہا یک نیمگے ء حمل، بالاچ، کبر، میران، بیورغ، آدینگ ہالی ڈگار ء
وڑیں کارست دست کپنت۔ گڑاومی نیمگا ماراشے مرید، ہانی، مہناز، سیمک ء ڈولیں نام ہم دست کپنت کہ آوتی مہر ء آجوئی ء
حقانی ہاترا گوں زالم ء زوراکیں چا گردے میر ء سرداراں گوں کنگا انت۔ ہمیشکہ اے دورء مہری شئیرانی تہا ہم مزاحمت ء رنگ گوں
شدت ء گندگ بیت۔ چاکری دورء شاعری ء مستریں بہر مزاحمتی شاعری نیک انت ء اگس مالے دورء شاعری ء بہ تپاسیں گڑااے
دورء شئیرانی تہا گیشتر مزاحمت ماں بالاچ ء شئیرانی تہا دست کپنت۔ چوشکہ

دانکہ منی بیر گوں دژ منناں گاریں

کمبریں گونچانوں سرء باریں

کمبریں گونچان ء کش ء کلی

توبہ چہ گونچان ء دوبندیناں

کلیانی بنداں ور وکیناں

سر زہانی جو شیننگیں آپاں

(کہ) سیداش پہ ناکامی گراں تیگاں (3)

من کساناں ءِ ٹیر ءِ گونڈاں
 مر میں آسانی سرءِ گرداں
 کولان چہ گر میں تا پگاں چامپاں
 کاڑ منا ”میر کوہ“ جنناں چماں
 کاڑانی میر کوہ ءِ شگان زیاتاں
 من مزناں باں ءِ چوٹواں بلاں
 چوٹ ءِ نوک ریش ءِ گلاک باں
 پہ کمانے پہ لیڑھے زیریاں
 من دوسد تیر پہ لاگریں گوکے
 نندان ءِ سر سوہان کنناں تیریاں
 گوں جگر دی آپوار تگیں سنگاں
 (کہ) کس گبرے پہ گاری ءِ نیلیت
 من وتی آر ہیں پت ءِ بیراں
 چون کلاں گوں دژمنیں مرداں
 کہ بیر منی چمانی تھا گرداں

بالاچ ءِ چہ پیش بلوچی مزاحمتی شاعریء بنزہ آئی ءِ وتی جندے قبائلی موحول ءِ چاگرد بوتگ۔ گیشتر مزاحمت کارانی
 مزاحمت وتی جندے چاگردی رہبند ءِ دودانی ہساب ءِ بوتگ۔ بلے بالاچ اولی مردم انت کہ آولی رند ءِ بلوچ مزاحمت ءِ تہاراجی
 پگر ءِ مارشتاں ہوار کنگا سو بین بیت بزاں ”بالاچ چہ ساری ءِ مزاحمتی شاعری ءِ تہا پگر ءِ عنصر سک باز کمزور تر بو ہگ ءِ سبب ءِ سر جمیں
 چُست ءِ ایر قبائلی ماحول ءِ مزاج ءِ آئی ءِ کسانیں لوٹانی چپ ءِ چار گرد ءِ گرد گاندگا کنیت۔ بلے بالاچ ءِ گور اذاتی ءِ قبائلی پگر ءِ بد لاراجی
 مارگ ءِ مارشت ءِ ہور بناچا گرد ءِ کُلیں عمل ءِ کاراں ارزشت دیگ بوتگ۔ آئی بلوچ راجد پتر ءِ اولی رندا بلوچ مزاحمتی شاعری ءِ جوز
 گاچہ قبائلیت ءِ تک ءِ تہاریں کلاتاں چہ درکت ءِ راجی زندمان سرپ ءِ ہوار کرت۔ (5)

کوہ انت بلوچانی کلات
 بوراش پیریں چبواں
 پنج اش کچین گونڈلاں
 زامات اش شلین مخراس
 بوپء بدل سبزیں سکاں
 سر جاہ اش زندیں نیلگاں
 برزیں پسارانی سراں
 امباراش ناراہیں گراں
 آپ و ار اش پیشی کوندھا (6)

بالاچ ء اے شیر ء تہا مزاحمت ء ہما در ستیں چیدگ ء نشون پدر انت کہ یک مزاحمتکار ء زند ء گوں جڑتگ ء ہمگر نچ
 انت۔ درستاں چہ گیش بالاچ ء شاعری ء تہا کوہ ء بلوچ ء راجد پتری سیادی پدر انت۔ اسل ء بالاچ وتی شاعری ء تہا کوہ ء را بلوچ
 مزاحمت ء چیدگ ء حساب ء پیش داشتگ۔
 بالاچ ء سر جمیں شاعری ء تہا مزاحمت ء بیر گیری ء جوزگ ء خوش پدر ء زاہر انت۔ بے شک بالاچ ء مزاحمتی شاعری بلوچ ء راجی
 تب ء آئی ء مزاحمتکاری ء سر جمیں عکس انت۔
 بالاچ ء ابید میر حمل کلمتی بلوچانی ہما اولی مزاحمتکار انت کہ آئی ء وتی ماتیں سر ڈگار ء آجونی ء آزاتی ء ہا ترا گوں ڈنی دژ مناں گوں
 جنگ ء مڑ کنگ۔ آشانزدمی کرن ء ہما بلوچ شہ مردانت کہ پرتگیزیاں وتی ڈیہ ء گرگانیلیت ء ڈیہ ء آجونی ء ہا ترا وتی جان ء کر بان
 کنت۔ بلوچ حمل جیند نام ء سرداں انگت پھر ء شان کن انت۔ میر حمل ء توسیپ ء سردار خان گیشگوری وتی کتاب
 A Literary History of Balohistan تہا اے رنگا کنت۔

Several times Hammal warmed his sword with
 Protguese blood, and he too attacked many times
 but not attained, he opposed the might of the

enemy by land and did fight make death love

him.

حمل گوں پرنگی آں باز رندء جنگ کنت ء بازے رندے ء پرنگی آں پر و ش ہم دنت ء چہ وتی ملک ء ڈیھ ء تا چین ایت ء وتی ملک ء مہلو کا چہ دریں راجانی گلامی ء چہ رکنیت۔ گڈ سراحمل دریائے سیمل ء روت ء ہمو دا آئی ء آبی گراب ”شاگ“ ء راتوپان گپیت ء آئی ء دوریں ڈیھ ء دیارے ء بارت ء سر کنت گڑا اودا پر تگیزی آئی ء آبی گراب ء چاریں نیگاں گرننت ء جنگ مڑ ء چہ پد میر حمل ء دزگیر کن انت۔ دزگیری ء وھد ء آمیر حمل ء بازیں لب ء لچے ہم پیشکش ء کن آنت کہ آیانی تہا یک پیشکشے اے بیت کہ پرنگیانی تہا ہر کجام جنکے کہ آئی ء دوست تربیت آئی ء گو ماسانگ بکت، بلے میر حمل گشیت کہ

جن پرنگانی حمل ء پسند نہ بنت

وت گشے ہو ک انت چک گشے ہو کی گلڑاں

پشک اش لک انت نا پگانی کنڈ اش دراں

نائی چانگالاں گوں گسکاں ایر براں

حمل ء ملک ء کاڑنمار چہیں دوست باں

کہ پشک ء شلو ار سرگ ء سر چا دراں

آستونک اش درا جاں ء لنگکانی بوگ اش دراں

دامن اش گر آنت چہ زمین ء بہرے گراں“ (8)

اسلا پُرنگیانی دست ء دزگیری ء رند میر حمل اے گپ ء زانت ء سر پد بیت کہ آنی ایو کا یک انچائیں مردے نہ انت بلکین نوں آبلوچی ننگ ء ناموس ء چیدگ جو ڈ بیگ اگس آے لب ء ملا ماں بزیر ایت آئی ء جان وار رکیت، بلے آبلوچ راج ء دیما پدا کدی وتی سر پہ پہر ء شان بر زادکت نہ کنت ء آئی ء نام سر جمیں راجد پتر ء پونگ ء لب واریت۔ ہمیشہ آئی ء چہ لب ء ملام ء عیش ء نوش ء اے زند ء بدل ء دومی راہ زرت ء مرگ ء راکور امبازکت ء وتی زاتی لوٹ ء گزرانی بدلاراجی لوٹ ء گزریلوکت آنت ء بلوچ راجد پتر ء تہاوت ء رابلوچ راجی بامردے ء جھت ء مدام زندگ ء ابدمان کت۔ (9)

کلاسیکل بلوچی شاعری تہا مزاحمتی شاعری ء رنگ ء درو شتم مارا میر کمبر ء شیمزانی تہا ہم سک باز گندگا کنیت۔ میر کمبر بنت ء دھان ء ورنائیں سردار بیت کہ وتی ملک ء آوار جنگیں بزگیں زابلول ء مردین آدمانی آجوتی ء ہاترا گوں زالمیں محراب لنگ ء

جنگ کنت۔ محراب لنگ کہ آئی ء ہلک ء مردماں دھک ء مالیات نہ دیگ ء سبب ء زور ء زبردستی بند یگ کنت ء آیاں آوار جنت۔
گراوتی مکھیں مات ء پنت ء سکینانی سرا میر کبیر گوں محراب لنگ ء جنگ کنت ء وتی بزگیں بند یگاں چہ محراب لنگ ء بندگی ء آجو
کنت ء وتی جند ء جان ء ندر کنت۔ اے شیرانی بنداں بچارات کہ میر کبیر ء مات وتی شاہمی تبیں چک ء ر اچے ر نگیں سکین دنت ء
ھے سکینانی تہا مزاحمت ء کجام ر نگیں فلسفہ ہوار انت

آگن گندلی توکے مرے

شیرات حرام انت بچ منی

آگس تئی بند یگ رونت دز بستگ ء

تئی ڈیل ء بگنداں ہستگ ء

بند یگ ماں خاران ء رواں

ایسانی تیلاں بستگاں

گریونت ء افسوس وراں

(بزاں) منی درد ء جھاچ نہ باں

من امب برات ء کرک پل کتاں

زہریں کرگ آپ داتگ انت

بے موسم ء بر بوتگاں

بر مشک ء موزوں وار تگاں“ (10)

گندلی توک ء مرگ ماں بلوچ دودانی تہا بز دلی یے زانگ بیت ء بلوچ ء کرا اے سکین عیب ء شر میگیں ہبرات۔ ہمیشہ میر کبیر ء مات
وتی لاڈو کیں بچ ء ر جنگ ء مزاحمت ء سکین دنت ء چوش گشیت۔

ہر بہ کہ تو جنگ ء روئے

جنگ ء جنئے واتر کنئے

تئی بند یگ بیانت گر پدا

دیوان ماں شاہی کا پر ء

بند گ گوش ء کند کنناں
 تئی گوش ء تو سیپ ء کنناں
 پیراں دو برور ناہ بیایاں
 کبر ء پھالوات براں
 موتک ء بدل نازینک جنناں
 چاپ ء هلو هالو کنناں
 هپت روچ ء شنکامی کنناں
 دستاں وتی ہنی جنناں
 مورد انگاں مندر یک کنناں
 لٹاں وتی مزواک جنناں
 چھاں دو بر سریمگ کنناں
 بیکاں وتی ساپ کنناں
 پنگے گوپاں کانٹ کنناں
 سیری گدا ناں پر کنناں
 تئی پس ء دگہ سائگے کنناں

تئی مٹ ء دو بر پیداک کنناں (11)

اے ہامات ء دل انت کہ آئی ء سر جمیں راجد پتر جنگ ء مزاحمت گوں گوستگ آئی ء دل ء جنگ ء شاد ہانی تہاچ پرک نیست۔
 موتک ء هالو بیکیں چیز انت، سیر ء مرگ ء معنایک انت کبر ء منگیمر تہاچ وڑیں تپاوت نیست۔ بلکیں پر مڈا ہیں مرگ ء شرپ چہ بز
 دلیں زندے ء شرپ ء چہ جوان ء گمتر زانگ بیت۔ اے رنگیں مزن جگریں ماتے ء چک و ہدے جنگ ء پڑ ء روت گڑاچو لگورے ء پھ
 جنگا آئی ء دست ء دلے نہ لرزنت۔ بلکیں پہ حق ء ہاتر اڈر من ء دیماچو کوہ ء مک بیت ء آئی ء گوانک جنت ء چوش گشتیت:-

زاناں تو محراب نرے

مالوار ء ٹیکانی سرے

راستے کہ بندیک آنت تئی
 بلے مات ء گہارانت کل منی
 من ہون ء رگ آنت ہیت پشتنگی
 پہ زندگ ء دات اش نباں
 منی ڈیل ء بگندے ہستگ ء
 چوں منی بنداں برے دز بستگ ء
 منی ہونان بر پیچ چو مستگ ء
 نوں منی بنداں بر دز بستگ ء (12)

کلاسیکل بلوچی جنگلی شیراں چہ ابید مہری شیرانی تہا ہم مزاحمتی رنگ ء درو شتم سک باز دست کپیت۔ ہانی ء مرید ء مہر
 ی شیرانی تہا مزاحمت انچوش باز گندگ ء کئیت کہ برے برے مردم ء اے گمان بیت کہ آیاے جنگلی شیرانت؟ یا مہری؟ ہانی
 وتی دور ء بے تاجیں بادشاہ خان اعظم میر چاکر خان رند ء لو گبانک انت۔ بلے میر چاکر ء گنج ء متاہ، آئی ء نام ء توار، ترس ء بیم، آرام ء
 آسائش زر ء زیور، سلاہ ء سنج، کل ء سی ہزاری گنج ہانی ء ر ایک دمانے چہ آئی ء مرید ء شمشکار کت نہ کن آنت۔

”بلاشبہ ہانی قدیم قبائلی سماج کے فرسودہ اور بوسیدہ بندھنوں کا پہلا باغی ہے جس نے
 ایک متشدد اور سخت گیر قبائلی نظام میں رہتے ہوئے ایک طاقت ور سردار سمیت
 پورے اسکے ادارے کو چیلنج کیا۔ اس لحاظ سے ہانی کا مزاحمتی عمل اور اسکی مزاحمتی
 شاعری، بلوچی مزاحمتی ادب کا نقطہ ء آغاز ہے، جہاں اس نے سب سے پہلے سماج کے بے
 جا اور ناروا بندھنوں سے کے خلاف بھرپور احتجاج کیا۔“ (13)

کاڈیتگاں سنیل کناں
 دائم گوں جوداں وش دلاں
 سیر ء عاروسی سمبہاں
 سیر ء گد پوداچ تئی
 تئی بوہ پچمانی بستگاں

سہر زیوریں زنگ گپتنگاں
دیرانت گلپاں کپتنگاں
گد کر مزیں کوہن بیتنگاں
دیرانت جنوگاں کپتنگاں
چاکرا نگت تئی یادء نیاں

من پہ مریدء زراں (14)

ہانی چاکرء سہرء سہت ء زیوراں دور دنت، سیرء گد ء پرداچاں۔ چکمانی تہا بندیت ء چگل دنت، کر مزیں گد ء پچاں جنوک
ء یریمزانی ہوالہ ء دنت بلکیں نفرت ء مزاحمت ء اے ہدء داں روت کہ چاکرء گشتیت من تئی حجھیال ء یا تاں نیاں منی دل پہ ایوکا
مرید بندنت ء من پمائی ء زروک انت۔ ہانی وتی مریدء عشق ء مزاحمت ء اے سیمسرء روت کہ آپہ مریدء اہوالے ء ہاترا چاکرء
گول آئی ء تو امیں سلاہ ء سنج ء مال ء متاہاں یکشاہگ ء ہم تیار انت۔

زیت کن دئے من ء اہولاں
شے ء پیشگیں توہالاں
تراڈران دیاں جاڑیتاں
گوش ء کنلاں زریناں
پونز پٹک ء گرانز یگاں
دست ء سنکھ ء باہنکاں
پادء مار سریں پادینکاں
کنڈریگاں کوانٹ بہایناں
کل گول سی ہزاری گنجاں
چاکر گول سلاہ ء سنج
درستاں ترا دیاں مستاگی
انگت سر منی کر بان انت

یاد گہ جاھے چوش گشیت کہ
 چاکر تئی عہداں دل منی رازیک نہ پی
 چاکر تئی ورد و چک منی دپء جور بنت کجلی
 چاکر تئی شمار منی گورء آس انت انگری
 چاکر تئی سُر من زرد کی گومزگ ءد جاں
 دل گنوک انت گو نمں ء حیرت چمبری
 دل گنوک انت کہ پما جوان ء زری

ہانیء مزاحمتی کارست ء آئی مزاحمتی شاعری نہ ایو کاوتی دور ء باریک ء ہراہیں دودانی ہلاپ ء یک گوانے بلکیں آئی ء توار اولی رند ء
 ماں قبائلی چاگرد ء تہانہ منگ ء انکاری بوگ ء چیدگ ایت۔

اومینگ ء ماہیں جناں
 بیاگوں شاعر ضیں مناں
 بیات دمانے جم بنیت
 برات میر چاکر ء منت کن ات
 توراج ء کماش ء مسترے
 ماں مجلسان نام آورے
 بلے چہ بندری راہ ء دردے
 زیت کن منی سہناں بدے
 تو زیادیں زلمے کنگ
 گوں ہرگیں نیلگ سراں (16)

ہانیء چہ ابید کلاسیکل بلوچی مہری شاعری ء تہا مہناز ء شاعری ء مزاحمتی رنگ ء درو شتم ہم سک باز گندگا کئیت۔ آوتی گیشتر شیرانی
 تہا یک مزاحمتکارے ء رنگ ء گندگ ء زائر بیت۔

”جس طرح ہانی نے بلند و بالا اور پر شکوہ مخلوں میں رہ کر میر چا کر کی شان و شوک اور جاہ، حشمت سے سمجھوتہ کرنا گوارا نہ کیا اور اپنی محبت سے دستبردار ہونے سے انکار کر دیا۔ اسی طرح مہناز نے بھی ماحول اور حالات سے سمجھوتہ اور مفاہمت کرنے کے بجائے وقت کا بے رحم دھارا اپنے حق میں موڑ دیا۔ دونوں نے ایک سخت گیر، متشدد اور روایتی سوسائٹی میں رہ کر سماجی جبر اور بندشوں کو نہ صرف رد کیا بلکہ انہوں نے روایتی سماج کے جبر اور بندشوں کے خلاف علم بغاوت بلند کیا۔ (17)

شہداد منی ناکوز تک تک عقلمیں

عقل ات مالکیاں چلکینتنگ

دم دم ء کائے پادکن ءے کستی

پہ اپو گانی بستگس درو کاں

یا ترا چور یگاں بٹال داتنگ

لٹ منا مستیں لیڑہ ء داتاں

چابک چو بہار گاہ ء تر سیں بوراں

لٹ پما بے ہز میں جناں جو اناں

چابک پہ کم زانتیں ہتیا یگاں

گیشتر پہ ٹی ء مولدی چکاں

نے من مہناز ء گلیں جان ء

یا مہناز ء اے شیر ء بچارات کہ آگوں شہداد ء مزاحمت ء کجام ہد ء سیراں رو ء ء سر بیت۔

بیارات منی سیری گداں

تاس ء گوں سار تیں مہلباں

مسکان ء ساپیں امبراں

ماں مہر ء بیگاں جن ات

زمزملیٰ جگگیں ماہپراں

گوں سوہویں دستے گوپ

بیارات ہریرے زیوراں

آزیورے رنگیں ہریر

من پہ حسدے پرکتاں

پہ شہدادے لابے سوچکے (19)

یادگہ جاھے پہ شہدادے وتی ہسدے گنتے آے رنگدر شان کنتے کیشیت کہ

(شہداد) توگاں رکشے کرگے بیارے

پر منی کٹے پادگے بندے

چوں کور باتاں اگاں بچارانے

دست منڈ باتاں اگاں بوجانے (20)

مہنازیک انچیں کارستے کہ ایک زالمے زور اکیں چاگردے ایک زوریں جنیں آدمے بوہگا ابید ہم چاگردی کیدے
بنداناں پروشنگے توکلے ہمتے داریت۔ آئی دل و زنامی پکدانی زالبولے زندے کل متاہے مڈی انت پمیشکے آنیار ابید پاکد امنی
وژنامی دگہ ہچ وڑیں مال متاہے حاجت نہ انت بلکیں مہنازوتی سر جمیں مزاحمت ہے اے ہاترا کنت کہ آجہان دیماتوئی پاکد امنی
ساپ دامنی ثابت بکنت۔ مہنازے اے شیرے بچارات کہ اشی تہا آوتی پاکد امنی کجام چہرے شیناں گوں پیش کنت کہ گشے زاناں
پاکد امنی چد و پیش کسے آے رنگا پیش داشت نہ کرتگ۔

من ہما نچیراں پتن تاکیں

برزپما کوہانی سرارستوں

گیشتر پمام گٹے سرشماں بوتوں

سر منی اچ گواتے نہ چنڈینتگ

بشامی ہوراں بنڈ نہ میسینتگ

بیدے شہدادے نو گلیں ایشاں (21)

مہنازء مزاحمت ء مدہم تال ادا نہ اوشت انت، آہم چوہانی ء مزاحمت ء گڈی سیمسراں سر بیت ء شہداد ء گوں وتی مہر ء تو امیں
سیاد نیانی سنگ ء جار ء اے رنگا جنت ء کشیت

بیات منی لیبی دز گہار کاں
منی ہمسر ء ہم لیبی کسا نکاں
بوجات منی دستیاں دو بندیاں
سنگہ ء باہو نکاں دو جنگیناں
کش ات منی ڈنداری شپیں ڈراں
تلمل ء پادینکاں دو کلبیناں
زیور ء زر گواپاں حریریناں
زیرات منی کوشاں وش تواریناں
درستاں منی شاریں کچہ ء مندے
شماروات شہداد گور ء بندے
بگودا تگیں چیزاں تئی وتی جندے
پروتی شاری ء پراش بندے
دے منی عقدی بستینگیں مہراں

آسر: اے کلیں شیر ء گالانی وانگ ء چہ پداے آسر در کسیت۔

مزاحمت بلوچی کلاسیکل شاعریء مستریں بنگپ انت کہ اے شیرانی تہاوت ماوتی جنگاں بگرداں دار آمداں گوں جنگ ء
مزاحمت ہوار انت۔ مزاحمتی شیرانی تہا میر بالاچ ء مزاحمتی شاعری، میر حمل کلمتی ء مزاحمتی شیر، میر کبیر ء آدینگ ہالی ڈگار ء
مزاحمتی شیرانی ہواری ء ہانی، شے مرید، مہنازی، انک سمیک ء مزاحمتی شیر ہوار انت۔ متلب مزاحمت بلوچی کلاسیکل شاعریء
مستریں بنگپ انت ء پرچکہ کہ بلوچی کلاسیکل شاعری مہر ء جنگ ہر رنگا مزاحمتی ماحولے ء تہا انت۔ اے بگندے آئی ء راجد پتری
رنگ ء درو شتم انت کہ آئی بلوچی شاعری ہم وتی رنگ ء رجینتگ۔

سرشون

- 1- بزدار، واحد، قدیم بلوچی شاعری کا تنقیدی جائزہ، قائد اعظم یونیورسٹی پریس، اسلام آباد 1996ء تا کدیم 60
- 2- ہمیش، تا کدیم 61
- 3- شاد فقیر، میراث، آل بلوچستان اکیڈمی، تربت، کچھ، 2008ء، تا کدیم 219
- 4- ہمیش، تا کدیم 220,219
- 5- بزدار، واحد، قدیم بلوچی شاعری کا تنقیدی جائزہ، قائد اعظم یونیورسٹی پریس، اسلام آباد 1996ء تا کدیم 103
- 6- شاد، فقیر، میراث، تا کدیم 212,211
- 7: Baloch, Sardar Khan, Literary History of Balochs, Balochistan, Quetta. PP352
- 8- شاد فقیر، میراث، آل بلوچستان اکیڈمی، تربت، کچھ، 2008ء، تا کدیم 143,147
- 9- شاد، غفور، شہدیں بلوچی، زمیمل سنگار، تربت کچھ 2011ء، تا کدیم 92-93
- 10- ہمیش، تا کدیم 55
- 11- ہمیش، تا کدیم 256,255
- 12- ہمیش، تا کدیم 262-263
- 13- بزدار، واحد، قدیم بلوچی شاعری کا تنقیدی جائزہ، قائد اعظم یونیورسٹی پریس، اسلام آباد 1996ء تا کدیم 75
- 14- شاد فقیر، میراث، آل بلوچستان اکیڈمی، تربت، کچھ، 2008ء، تا کدیم 338-337
- 15- ہمیش، تا کدیم 308-309
- 16- ہمیش، تا کدیم 336
- 17- بزدار، واحد، قدیم بلوچی شاعری کا تنقیدی جائزہ، قائد اعظم یونیورسٹی پریس، اسلام آباد 1996ء تا کدیم 93
- 18- شاد فقیر، میراث، آل بلوچستان اکیڈمی، تربت، کچھ، 2008ء، تا کدیم 390-389
- 19- ہمیش، تا کدیم 384
- 20- ہمیش، تا کدیم 401
- 21- ہمیش، تا کدیم 390